Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
YVESA BOTA,
predstavljeni 9. oktobra 2014[1]

**Zadeva C-527/13**

**Lourdes Cachaldora Fernández**
**proti**
**Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),**
**Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)**
(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,

ki ga je vložilo Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Španija))

„Predhodno odločanje — Direktiva 79/7/EGS — Enako obravnavanje moških in žensk v zadevah socialne varnosti — Izračun prejemkov iz naslova pokojnine zaradi trajne invalidnosti — Vključitev obdobij, v katerih zadevna oseba ni vplačevala prispevkov za socialno varnost — Posebna določba za delavce, ki opravljajo delo s krajšim delovnim časom — Posredna diskriminacija žensk — Objektivna utemeljitev“

1. Spor v glavni stvari se nanaša na morebitno diskriminatornost podrobnih pravil izračuna pokojnine zaradi trajne invalidnosti v zvezi z delavci, ki so v obdobju tik prek prekinitvijo vplačevanja prispevkov za socialno varnost opravljali delo s krajšim delovnim časom, še zlasti v zvezi z ženskami.

2. Tribunal Superior de Justicia de Galicia (vrhovno sodišče pokrajine Galicija, Španija) zato Sodišču predlaga, da presodi o združljivosti takih podrobnih pravil, prvič, s členom 4 Direktive Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti[2], in drugič, z določbo 5(1)(a) Direktive Sveta 97/81/ES z dne 15. decembra 1997 o okvirnem sporazumu o delu s krajšim delovnim časom, sklenjenim med UNICE, CEEP in ETUC[3].

3. Ta predlog je bil vložen v okviru spora med L. Cachaldoro Fernández na eni strani ter Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (nacionalni inštitut za socialno varnost) in Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) (splošni finančno-upravni organ za socialno varnost) na drugi zaradi določitve osnove za izračun njene pokojnine, izplačane iz naslova popolne trajne invalidnosti.

4. Za namene izračuna te pokojnine so pristojni španski organi vključili obdobja, v katerih zadevna oseba ni vplačevala prispevkov za socialno varnost, tako da so se oprli na znižane osnove za prispevke, saj je ta v obdobju tik pred prekinitvijo vplačevanja prispevkov opravljala delo s krajšim delovnim časom. V obravnavanem primeru zadevna oseba izpodbija ta način izračuna, ker privede do znižanja zneska prejemkov iz naslova invalidske pokojnine, čeprav je opravljala delo s polnim delovnim časom v zelo dolgem obdobju njene poklicne kariere in vplačevala prispevke za socialno varnost.

1 — Jezik izvirnika: francoščina.

2 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 1, str. 215.

3 — UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 5, zvezek 3, str. 267.

5. V teh sklepnih predlogih bom predstavil razloge, iz katerih menim, da taka ureditev privede do posredne diskriminacije na podlagi spola, ki je v nasprotju s členom 4(1) Direktive 79/7. Razložil bom tudi, zakaj po mojem mnenju na podlagi razloga, ki so ga navedli pristojni španski organi, in sicer glede prispevnega značaja sistema socialne varnosti in nujnega spoštovanja načela sorazmernosti, take diskriminacije ni mogoče utemeljiti.

## I – **Pravni okvir**

### A – *Pravo Unije*

#### 1. Direktiva 79/7

6. V skladu s členom 2 Direktive 79/7 ta velja za zaposleno prebivalstvo – vključno za samozaposlene osebe, delavce in samozaposlene osebe, katerih dejavnost je prekinjena zaradi bolezni, nesreče ali neprostovoljne brezposelnosti, ter za iskalce zaposlitve – in za upokojene ali invalidne delavce ter samozaposlene osebe.

7. Na podlagi člena 3(1) Direktive 97/7 se ta med drugim uporablja za zakonske sisteme, ki zagotavljajo varstvo pred invalidnostjo.

8. Člen 4(1) Direktive 79/7 določa:

„Načelo enakega obravnavanja pomeni, da ni nobene diskriminacije na podlagi spola, bodisi posredne ali neposredne, še posebno ne glede zakonskega ali družinskega statusa in zlasti glede:

— namena sistemov in pogojev za dostop do njih,

— obveznosti glede prispevkov in izračunavanja prispevkov,

— izračunavanja dajatev, vključno z zvišanjem zaradi zakonskega partnerja in vzdrževancev, in pogojev, ki urejajo trajanje in obdržanje upravičenosti do dajatev.“

#### 2. Direktiva 97/81

9. Člen 1 Direktive 97/81 določa, da je cilj te direktive izvajanje okvirnega sporazuma o delu s krajšim delovnim časom, sklenjenega 6. junija 1997 med splošnimi industrijskimi organizacijami, to so Združenje evropskih industrijskih in delodajalskih konfederacij (UNICE), Evropski center za podjetja z javno udeležbo (CEEP) in Evropska konfederacija sindikatov (ETUC), ki je priložen k tej direktivi (v nadaljevanju: okvirni sporazum).

10. Določbe okvirnega sporazuma, ki se upoštevajo v postopkih v glavni stvari, so:

„Preambula […] Ta sporazum se nanaša na pogoje zaposlovanja delavcev, zaposlenih za določen čas, pri čemer se upošteva, da o zadevah v zvezi z obveznim socialnim varstvom odločajo države članice. Podpisnice upoštevajo v okviru načela nediskriminacije Deklaracijo o zaposlovanju, sprejeto na zasedanju Evropskega sveta v Dublinu decembra 1996, v kateri Svet med drugim poudarja, da morajo

postati sistemi socialne varnosti prijaznejši do zaposlovanja, in sicer z ‚razvijanjem sistema socialne zaščite, ki bo sposoben prilagoditi se novim vzorcem dela in bo ljudem, ki opravljajo tako delo, ponujal primerno zaščito'. Podpisnice sporazuma menijo, da je treba tej deklaraciji dati veljavo. […]

*Določba 1:* Predmet Namen okvirnega sporazuma je:

(a) omogočiti odpravo diskriminacije delavcev, ki delajo s krajšim delovnim časom, in izboljšati kakovost dela s krajšim delovnim časom; […]

*Določba 2:* Področje uporabe

1. Ta sporazum se uporablja za delavce, zaposlene za določen čas, ki so sklenili pogodbo o zaposlitvi ali delovno razmerje, kakor ju opredeljujejo zakoni, kolektivne pogodbe ali običaji v vsaki državi članici. […]

*Določba 4:* Načelo prepovedi diskriminacije

1. Pogoji zaposlitve delavcev, zaposlenih s krajšim delovnim časom, ne smejo biti manj ugodni od pogojev primerljivih delavcev, zaposlenih s polnim delovnim časom, zgolj zato, ker delajo krajši delovni čas. Te delavce se sme različno obravnavati le iz stvarnih razlogov. […]

*Določba 5:* Možnosti dela s krajšim delovnim časom

1. Po določbi 1 tega sporazuma in načelu nediskriminacije delavcev, zaposlenih s krajšim delovnim časom in delavcev, zaposlenih s polnim delovnim časom:

   (a) morajo države članice po posvetovanju s socialnimi partnerji, skladno z domačo zakonodajo ali prakso, opredeliti in presoditi zakonske ali administrativne ovire, ki lahko omejujejo možnosti za delo s krajšim delovnim časom, in jih, kjer je primerno, odpraviti; […]"

B – *Španska zakonodaja*

11. Člen 140(1)(a) splošnega zakona o socialni varnosti (ley general de la seguridad social)[4] določa, da se osnovo za izračun pokojnine zaradi trajne invalidnosti, ki ni nastala zaradi poklicne bolezni, izračuna tako, da se osnove za prispevke, ki jih je zadevna oseba vplačala v 96 mesecih tik pred zadnjim mesecem pred pridobitvijo pravice, deli s 112.

12. Člen 140(4) tega zakona določa podrobna pravila za uporabo korekcijskega mehanizma, ki v okviru izračuna invalidske pokojnine omogoča upoštevanje obdobij, v katerih zadevni osebi ni bilo treba vplačevati prispevke. V tem členu je navedeno:

„Če so v obdobju, ki ga je treba upoštevati za izračun osnove, meseci, v katerih ni obstajala obveznost vplačevanja prispevkov, se upošteva prvih 48 mesečnih obrokov na podlagi najnižje osnove za vplačevanje prispevkov, izmed vseh tedaj veljavnih, ostale mesečne obroke pa v višini 50 % te najnižje osnove […]."

13. Sedma dodatna določba LGSS opredeljuje pravila, ki veljajo za delavce, ki opravljajo delo s krajšim delovnim časom.

4 — Zakon, kot je bil potrjen s kraljevo zakonsko uredbo št. 1/94 z dne 20. junija 1994, BOE št. 154 z dne 29. junija 1994, str. 20658; v nadaljevanju: LGSS.

14. Tretje pravilo tega zakona določa podrobna pravila za izvajanje korekcijskega mehanizma, ki omogoča, da se v okviru izračuna višine osnove za invalidsko pokojnino upoštevajo obdobja, v katerih zadevna oseba ni vplačevala prispevkov. Določa:

„(b) Za namene izračuna starostne pokojnine in pokojnine zaradi trajne invalidnosti, ki ni nastala zaradi poklicne bolezni, se obdobja, v katerih ni obstajala obveznost vplačevanja prispevkov, določijo tako, da se uporabi najnižja osnova za vplačevanje prispevkov izmed vseh, ki so bile določene za vsako obdobje, ki ustreza številu nazadnje opravljenih ur.“

15. Ta določba je bila izvedena s členom 7(2) kraljeve uredbe št. 1131/2002 z dne 31. oktobra 2002 o socialni varnosti delavcev, ki delajo s krajšim delovnim časom, in o delni upokojitvi [5]. Ta določa:

„Za namene izračuna starostne pokojnine in pokojnine zaradi trajne invalidnosti, ki ni nastala zaradi poklicne bolezni ali nesreče pri delu, se obdobja, v katerih ni obstajala obveznost vplačevanja prispevkov, določijo tako, se upošteva najnižja osnova za vplačevanje prispevkov izmed vseh, ki so bile določene za vsako obdobje, ki ustreza številu ur, opravljenih na podlagi pogodbe, na dan, ko je bila obveznost vplačevanja prispevkov prekinjena ali je prenehala.“

## II – **Dejansko stanje v postopku v glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje**

16. Iz predložitvene odločbe izhaja, da je L. Cachaldora Fernández v španski sistem socialne varnosti prispevke vplačevala od 15. septembra 1971 do 25. aprila 2010, oziroma skupno 5523 dni, ko je opravljala poklic s polnim delovnim časom, z izjemo obdobja med 1. septembrom 1998 in 23. januarjem 2002, ko je bila zaposlena za krajši delovni čas. L. Cachaldora Fernández pa ni opravljala nobene poklicne dejavnosti med 23. januarjem 2002 in 30. novembrom 2005 in torej v tem obdobju v sistem socialne varnosti ni vplačevala prispevkov.

17. L. Cachaldora Fernández je 21. aprila 2010 INSS zaprosila za dodelitev invalidske pokojnine.

18. Z odločbo z dne 29. aprila 2010 ji je bila dodeljena pokojnina zaradi trajne nezmožnosti za opravljanje svojega poklica. Zadevna stranka je tako pridobila invalidsko pokojnino do 55 % pokojninske osnove, ki je znašala 347,03 EUR mesečno.

19. Višina pokojnine je bila skladu z zadevnimi nacionalnimi predpisi v postopku v glavni stvari izračunana na podlagi prispevkov, ki jih je zadevna stranka vplačala v osmih letih pred nastankom ključnega dogodka, torej od marca 2002 do februarja 2010. Glede obdobja med marcem 2002 in novembrom 2005 iz predložitvene odločbe izhaja, da so pristojni organi upoštevali tudi najnižje osnove za prispevke, ki so bili vplačani v obdobju tik pred prekinitvijo njihovega vplačevanja, za katere so uporabili koeficient za delo s krajšim delovnim časom.

20. L. Cachaldora Fernández je zoper to odločbo vložila pritožbo, v kateri je trdila, da bi bilo treba za obdobje od marca 2002 do novembra 2005 za namene izračuna pokojnine upoštevati celotni znesek najnižjih osnov za prispevke za vsako leto in ne njihovega znižanega zneska zaradi uporabe koeficienta za delo s krajšim delovnim časom. V skladu s takim načinom izračuna bi najnižja osnova njene pokojnine – česar INSS ne prereka – znašala 763,76 EUR.

21. INSS je to pritožbo zavrnil z obrazložitvijo, da predlagani način izračuna ni v skladu s členom 7(2) kraljeve uredbe št. 1131/2002. Zato je L. Cachaldora Fernández zoper to odločbo vložila tožbo pri Juzgado de lo Social n. 2 de Ourense (socialno sodišče št. 2 v Ourenseju). To je s sodbo z dne 13. oktobra 2010 zavrnilo njeno tožbo in potrdilo upravno odločbo, pri čemer se je oprlo na besedilo sedme dodatne določbe LGSS in na člen 7(2) kraljeve uredbe št. 1131/2002.

5 — BOE št. 284 z dne 27. novembra 2002, str. 41643.

22. L. Cachaldora Fernández je zato zoper to sodbo vložila pritožbo pri Tribunal Superior de Justicia de Galicia. Ker je to podvomilo o skladnosti zadevne zakonodaje s pravom Unije, je prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je nacionalno pravilo, kakršna je [sedma dodatna določba, odstavek 1, tretje pravilo, točka (b), LGSS], ki negativno vpliva v glavnem na žensko skupnost in v skladu s katero se zapolnjevanje obdobij neplačevanja prispevkov, ki obstajajo v obdobju izračuna pokojninske osnove za pokojnino za trajno invalidnost, ki se izplačuje na podlagi prispevkov, ta obdobja neplačevanja prispevkov pa so nastopila po zaposlitvi s krajšim delovnim časom, izračuna tako, da se vzame najnižje osnove za plačevanje prispevkov, ki so veljale v posameznih obdobjih in so znižane tako, da se upošteva koeficient krajšega delovnega časa za to zaposlitev pred obdobjem neplačevanja prispevkov, medtem ko pri zaposlitvi za polni delovni čas tega zmanjšanja ni, v nasprotju s členom 4 Direktive [79/7])?

2. Ali je nacionalno pravilo, kakršna je [sedma dodatna določba, odstavek 1, tretje pravilo, točka (b), LGSS], ki negativno vpliva v glavnem na žensko skupnost in v skladu s katero se zapolnjevanje obdobij neplačevanja prispevkov, ki obstajajo v obdobju izračuna pokojninske osnove za pokojnino za trajno invalidnost, ki se izplačuje na podlagi prispevkov, ta obdobja neplačevanja prispevkov pa so nastopila po zaposlitvi s krajšim delovnim časom, izračuna tako, da se vzame najnižje osnove za plačevanje prispevkov, ki so veljale v posameznih obdobjih in so znižane tako, da se upošteva koeficient krajšega delovnega časa za to zaposlitev pred obdobjem neplačevanja prispevkov, medtem ko pri zaposlitvi za polni delovni čas tega zmanjšanja ni, v nasprotju z določbo 5(1)(a) Direktive [97/81]?“

23. Stališča so predložile stranke iz postopka v glavni stvari, španska vlada in Evropska komisija.

## III – **Uvodne ugotovitve**

24. Predložitveno sodišče je v tej zadevi Sodišče zaprosilo, da presodi o skladnosti sedme dodatne določbe, odstavek 1, tretje pravilo, točka (b), LGSS, s, prvič, členom 4 Direktive 79/7, ki je podlaga za prvo vprašanje za predhodno odločanje, in drugič, določbo 5(1)(a) Direktive 97/81, ki je predmet drugega vprašanja za predhodno odločanje.

25. Sodišču predlagam, da odgovori le na prvo od teh dveh predloženih vprašanj.

26. Namreč, kot so navedle stranke v stališčih, predloženih v tej zadevi, menim, da položaj, kakršen je ta v obravnavanem primeru, ne spada na stvarno področje uporabe Direktive 97/81.

27. V skladu z določbo 1(a) okvirnega sporazuma, priloženega tej direktivi, je namen tega sporazuma zlasti „omogočiti odpravo diskriminacije delavcev, ki delajo s krajšim delovnim časom, in izboljšati kakovost dela s krajšim delovnim časom“. Z določbo 4(1) tega sporazuma se želi tako zagotoviti spoštovanje načela nediskriminacije, kar zadeva pogoje zaposlitve delavcev, zaposlenih s krajšim delovnim časom, kar je okvir tega sporazuma. [6]

28. Z določbo 5(1)(a) okvirnega sporazuma se države članice spodbuja, da opredelijo zakonske in administrativne ovire, ki lahko omejujejo možnost za delo s krajšim delovnim časom, in jih, kjer je to primerno, odpravijo. Kot izrecno pojasnjuje zakonodajalec Unije, se ta določba umešča „[v okvir] določbe 1 [okvirnega sporazuma] in načela nediskriminacije delavcev, zaposlenih s krajšim delovnim časom in delavcev, zaposlenih s polnim delovnim časom“, ki je navedeno v določbi 4(1) tega sporazuma. Kot je bilo pravkar poudarjeno, se določba 4(1) okvirnega sporazuma nanaša izključno na „pogoje zaposlitve“.

6 — Glej odstavek 3 preambule okvirnega sporazuma.

29. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča pa določba, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari in s katero je določen korekcijski mehanizem, ki se uporablja pri izračunu prejemkov iz naslova pokojnine zaradi trajne invalidnosti, ni eden od „pogojev zaposlitve“ v smislu te določbe.

30. Sodišče je namreč v sodbi Bruno in drugi (C-395/08 in C-396/08, EU:C:2010:329) ugotovilo, da „pojem ‚pogoji zaposlitve‘ v smislu določbe 4, točka 1, okvirnega sporazuma zajema pokojnine, ki izhajajo iz delovnega razmerja med delavcem in delodajalcem, razen pokojnin iz zakonskih sistemov socialne varnosti, ki so manj določene s tem razmerjem kot pa s socialnim redom“.[7] Pokojnina iz postopka v glavni stvari, ki je namenjena kritju določenega tveganja, in sicer invalidnosti, pa je umeščena v španski zakonski sistem varstva.

31. Poleg tega se ne sme spregledati, da so se stranke v skladu s tretjim odstavkom preambule okvirnega sporazuma zavezale, da „o obveznem socialnem varstvu odločajo države članice“. Stranke so se torej sporazumele, da iz področja uporabe okvirnega sporazuma izključijo taka vprašanja, kot je vprašanje v tem primeru, ki se nanaša na izračun prejemkov iz naslova pokojnine zaradi trajne invalidnosti.

32. Ob upoštevanju navedenega torej menim, da zadevna določba ne spada na področje uporabe Direktive 97/81 in da zato na drugo vprašanje za predhodno odločanje ni treba odgovoriti.

33. Taka pokojnina namreč spada na področje uporabe Direktive 79/7, ker je umeščena v okvir zakonskega sistema varstva pred enim od tveganj iz člena 3(1) te direktive, in sicer invalidnostjo, in ker je neposredno ter dejansko povezana z varstvom pred tem tveganjem.[8] Zato je treba presoditi o skladnosti sedme dodatne določbe, odstavek 1, tretje pravilo, točka (b), LGSS s to določbo.

## IV – **Prvo vprašanje**

34. Predložitveno sodišče s prvim vprašanjem Sodišče v bistvu sprašuje, ali je treba člen 4(1) Direktive 79/7 razlagati tako, da nasprotuje taki pravni ureditvi, kot je zadevna ureditev iz postopka v glavni stvari, ki – kar zadeva delavce, ki so v obdobju tik pred prekinitvijo vplačevanja prispevkov za socialno varnost opravljali delo s krajšim delovnim časom – privede do znižanja višine prejemkov iz naslova pokojnine zaradi trajne invalidnosti.

35. Predložitveno sodišče trdi, da je posledica te ureditve neupravičeno razlikovanje v zneskih prejemkov, ki pripadajo delavcem, zaposlenim s krajšim delovnim časom, med katerimi je večina žensk, in prejemkov, ki pripadajo delavcem, zaposlenim s polnim delovnim časom.

36. Najprej je treba preučiti, ali lahko način izračuna, določen z zadevno določbo, v takih okoliščinah, kakršne so te iz postopka v glavni stvari, dejansko privede do slabšega položaja delavcev, zaposlenih s krajšim delovnim časom.

### A – *Slabši položaj delavcev, zaposlenih s krajšim delovnim časom*

37. V skladu s členom 140(1) LGSS, ki določa splošno pravilo za vse delavce, se znesek pokojnine zaradi trajne invalidnosti izračuna tako, da se upoštevajo osnove za prispevke,[9] ki so bili vplačani v zadnjih osmih letih pred nastankom ključnega dogodka (v nadaljevanju: referenčno obdobje).

7 — Glej točko 42 in navedeno sodno prakso. Glej tudi sodbo Elbal Moreno (C-385/11, EU:C:2012:746, točka 21).

8 — Glej sodbo Elbal Moreno (EU:C:2012:746, točka 26 in navedena sodna praksa).

9 — V skladu s členom 109(1) LGSS je osnova za prispevke za vsa tveganja in vse dogodke, ki spadajo v splošni sistem, sestavljena iz skupnega nadomestila, ne glede na njegovo obliko in poimenovanje, ki ga je delavec mesečno upravičen prejemati, ali – če je višji – iz nadomestila, ki ga delavec dejansko prejema na podlagi dela, ki ga je opravljal kot zaposlena oseba.

38. Kadar so v to referenčno obdobje vključeni meseci, v katerih zadevna oseba ni vplačevala prispevkov v sistem socialne varnosti, je zakonodajalec v členu 140(4) LGSS določil korekcijski mehanizem, ki omogoča upoštevanje teh obdobij pri osnovi za izračun invalidske pokojnine. Pristojni organi torej upoštevajo tako imenovane „fiktivne“ osnove za prispevke. Za delavce, zaposlene s polnim delovnim časom, te osnove ustrezajo najnižjim osnovam za prispevke, ki se lahko uporabijo za prva štiri leta, za zadnja štiri leta pa 50 % te najnižje osnove.

39. Vendar pa se ta določba ne uporablja za delavce, zaposlene s krajšim delovnim časom.

40. Zakonodajalec je namreč s sedmo dodatno določbo, odstavek 1, tretje pravilo, točka (b), LGSS za to skupino delavcev določil drugačen in poseben korekcijski mehanizem, glede katerega je treba odločiti, ali je v skladu s pravom Unije. Spomniti je treba, da se ta določba izvaja s členom 7(2) kraljeve uredbe št. 1131/2002.

41. Pristojni organi v skladu s temi določbami, če so v referenčnem obdobju tudi obdobja, v katerih zadevni osebi ni bilo treba plačevati prispevkov, vključijo ta obdobja tako, da upoštevajo najnižjo od osnov za prispevke, ki ustrezajo številu ur, določenim s pogodbo na dan, ko je bila obveznost vplačevanja prispevkov prekinjena ali je prenehala.

42. Kot izhaja iz predložitvene odločbe, je torej uporaba zgoraj navedenih določb odvisna od vrste zadnje pogodbe, ki je veljala pred prekinitvijo vplačevanja prispevkov.

43. Tako se obdobja, v katerih zadevna oseba ni vplačevala prispevkov – kot poudarja Komisija v svojih stališčih – obračunavajo in upoštevajo enako kot obdobja tik pred prenehanjem poklicne dejavnosti.

44. Z drugimi besedami, kadar je zadevna oseba prenehala opravljati svojo poklicno dejavnost takoj po obdobju zaposlitve s polnim delovnim časom, bodo pristojni organi upoštevali osnovo za prispevek, ki velja za obdobja dela s polnim delovnim časom.

45. Kadar pa je zadevna oseba v obdobju tik pred prekinitvijo vplačevanja prispevkov delala s krajšim delovnim časom, se vključitev obdobij, v katerih ni vplačevala prispevkov, izračuna na podlagi znižane osnove za prispevek. Kadar namreč delavec, ki dela s krajšim delovnim časom, prejema nižjo plačo zaradi krajšega delovnega časa, se tudi prispevki, ki so odstotki plače, znižajo.

46. Zato je posledica tega razlika v znesku prejemkov iz naslova invalidske pokojnine med delavci, ki so v obdobju tik pred prekinitvijo vplačevanja prispevkov opravljali delo s krajšim delovnim časom, in tistimi, ki so opravljali delo s polnim delovnim časom, za katere se vključitev teh obdobij izračuna na podlagi polne osnove za prispevke.

47. Tako so pristojni organi pri vključitvi obdobij, v katerih je bilo vplačevanje prispevkov L. Cachaldore Fernández prekinjeno, to je med marcem 2002 in novembrom 2005, upoštevali znižane osnove za prispevke glede na koeficient za delo s krajšim delovnim časom,[10] ker je zadevna stranka na dan, ko je bila prekinjena obveznost vplačevanja prispevkov, opravljala delo s krajšim časom.

48. Z drugimi besedami, posledica uporabe zadevne določbe je bila, da je bilo obdobje, v katerem je zadevna oseba prekinila vplačevanje prispevkov, upoštevano pri izračunu njene invalidske pokojnine na podlagi prispevkov, znižanih za osmino, in to kljub temu, da je zadevna oseba velik del svoje poklicne kariere opravljala delo s polnim delovnim časom in je torej vplačevala prispevke v sistem socialne varnosti.

10 — Iz predložitvene odločbe izhaja, da so bile osnove za prispevke glede na to, da je bil koeficient 125, pomnožene z 0,125 oziroma deljene z 8.

49. V okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, je bila posledica takega načina izračuna dejansko znižanje višine prejemkov iz naslova invalidske pokojnine zadevne osebe, ki je bilo nesorazmerno glede na prispevke, ki jih je ta vplačala v svoji poklicni karieri, in jo je to torej spravilo v slabši položaj.

50. Komisija se – kot je trdila že v svojih pisnih stališčih in na obravnavi – s tako analizo ne strinja.

51. Trdi, da se lahko tak način izračuna, kot je določen z zadevno določbo, za delavce, ki delajo s krajšim delovnim časom, v številnih primerih izkaže za ugodnejši, kadar je zadnja pogodba pred obdobjem poklicne neaktivnosti pogodba za delo s polnim delovnim časom.

52. Komisija svojo analizo opira na primer ženske, ki je v referenčnem obdobju štiri leta delala s krajšim delovnim časom, šest mesecev s polnim delovnim časom, nato je za obdobje treh let prenehala opravljati svojo poklicno dejavnost, zadnjih šest mesecev pa je spet začela delati s polnim delovnim časom. V obdobju teh osmih let je ta oseba torej delala štiri leta s krajšim delovnim časom in eno leto s polnim delovnim časom. Komisija poudarja, da bi se v takih okoliščinah obdobje poklicne neaktivnosti štelo kot obdobje, v katerem je oseba delala s polnim delovnim časom, zato bi pristojni organi štiri leta izračunali na podlagi osnove za prispevke za delo s polnim delovnim časom, čeprav je zadevna oseba na podlagi take vrste pogodbe delala le eno leto.

53. S stališčem Komisije se ne strinjam.

54. V točkah 42 in 43 sem namreč poudaril, da je uporaba zadevnih določb odvisna od vrste zadnje pogodbe, ki je veljala pred prekinitvijo vplačevanja prispevkov. Sama Komisija je v stališčih poudarila, da se obdobja poklicne neaktivnosti štejejo enako kot obdobja tik pred njimi in kot da bi bile v njih opravljene enake dajatve. Zato menim, da se lahko v takem primeru, kot ga je predstavila Komisija, v katerem je zadevna oseba opravljala delo s polnim delovnim časom v obdobju tik pred prekinitvijo vplačevanja prispevkov, uporabijo le splošna pravila iz člena 140(1) in (4) LGSS, ne pa posebna pravila iz zadevne določbe. Glede na to, da se ta določba ne more uporabiti, menim, da ni mogoče potrditi stališča, da se lahko zadevna določba izkaže za zelo ugodno.

55. V tej fazi analize menim, da je posledica takega načina izračuna, kot je določen s sedmo dodatno določbo, odstavek 1, tretje pravilo, točka (b), LGSS, ta, da se delavce, ki so v obdobju tik pred prekinitvijo vplačevanja prispevkov v sistem socialne varnosti opravljali delo s krajšim delovnim časom, spravlja v slabši položaj.

56. Vprašanje, na katero je treba zdaj odgovoriti, je, ali je posledica takega načina izračuna tudi diskriminacija žensk, in torej v nasprotju s členom 4(1) Direktive 79/7.

B – *Diskriminatornost zadevne določbe*

57. Ugotoviti je treba, da se zadevna določna enako uporablja tako za moške delavce kot za ženske delavke, in tako ne pomeni neposredne diskriminacije na podlagi spola.

58. Kljub temu se zdi, da ta določba vodi do posredne diskriminacije, ki je v nasprotju s členom 4(1) Direktive 79/7, ker lahko glede na statistične podatke o delovni sili v Španiji spravi v slabši položaj veliko več žensk kot moških.[11]

11 — Glej sodbo Elbal Moreno (EU:C:2012:746, točka 29 in navedena sodna praksa).

59. Najprej je treba pojasniti, da ti sklepni predlogi ne posegajo v polje proste presoje, ki ga Sodišče priznava samo nacionalnim sodiščem. Iz ustaljene sodne prakse namreč izhaja, da lahko le predložitveno sodišče presodi o obstoju posredne diskriminacije in o tem, ali so statistični podatki, na podlagi katerih naj bi sprejelo odločitev, zadostni in upoštevni za rešitev zadeve.[12] Po mnenju Sodišča to predpostavlja, da se ti podatki nanašajo na zadostno število posameznikov, da so splošno pomembni in da niso odraz naključnih in kratkoročnih pojavov.

60. Odločitev predložitvenega sodišča v tem primeru temelji na statističnih podatkih Instituto Nacional de Estadistica (nacionalni statistični urad). Po teh podatkih je bilo v času zadevnega ključnega dogodka iz postopka v glavni stvari med delavci, ki so bili zaposleni s krajšim delovnim časom, več kot 80 % žensk. Čeprav se je v letu 2013 v to skupino vključilo veliko moških delavcev, iz statističnih podatkov še vedno izhaja, da je ostal delež žensk v tej skupni še vedno visok, in sicer 73 %.

61. Ti podatki kažejo na to, da lahko uporaba zadevnega predpisa zadeva znatno večji delež žensk kot moških. Poleg tega kažejo na stalen pojav, ki je neprekinjeno obstajal v obdobju treh let in ki ga po mojem mnenju ni mogoče opredeliti kot naključnega in začasnega v smislu sodne prakse Sodišča. Namreč, čeprav statistični podatki iz leta 2013 kažejo, da se je razkorak med moškimi in ženskimi, zaposlenimi s krajšim delovnim časom, zmanjšal, je ta razkorak med ženskimi in moškimi predstavniki še vedno zelo velik. Poleg tega, kot izhaja tudi iz razprav na obravnavi, je zelo mogoče, da je bil na dan ključnega dogodka, ko Španija še ni bila v gospodarski krizi, kot je danes, delež moških, zaposlenih s krajšim delovnim časom, še veliko manjši.

62. Ti podatki so po mojem mnenju zanesljiv in pomemben kazalec, na podlagi katerega je mogoče utemeljiti sklep – ki pa ga lahko napravi le predložitveno sodišče – da je verjetno, da se z uporabo zadevnega korekcijskega mehanizma spravi v slabši položaj znatno večji delež žensk kot pa moških.

63. Španska vlada se s tem stališčem ne strinja in s sklicevanjem na podatke, ki jih je posredoval INSS, prereka obstoj posredne diskriminacije.[13]

64. Ti podatki naj bi kazali, da uporaba zadevnega korekcijskega mehanizma dejansko zadeva znatno več moških kot žensk. Tako naj bi se leta 2010 ta mehanizem pri moških uporabil v 5657, pri ženskah pa v 5237 primerih; leta 2011 pri moških v 5566 in pri ženskah v 5129 primerih; leta 2012 pri moških v 5568 in pri ženskah v 4830 primerih, ter leta 2013 pri moških v 5935 in pri ženskah v 5066 primerih.

65. Menim, da ti podatki ne omajajo statističnih podatkov, na katere se opira predložitveno sodišče, in predlaganega sklepa.

66. Iz ustaljene sodne prakse je namreč razvidno, da zgolj upoštevanje števila moških delavcev in ženskih delavk, ki jih zadevni predpis zadeva, ne zadošča.[14] Gre za relativni podatek, ki je odvisen od števila aktivnih delavcev v državi članici in na podlagi katerega ni mogoče presoditi deleža moških in žensk, ki tvorijo skupino delavcev, zaposlenih s krajšim delovnim časom.

67. Zato kljub podatkom, ki jih je v svojih stališčih posredovala španska vlada, še vedno menim, da lahko zadevna določba spravi v slabši položaj več žensk kot moških, in torej pomeni posredno diskriminacijo, ki je v nasprotju s členom 4(1) Direktive 79/7.

68. Vprašanje je, ali so razlogi, ki so jih navedli nacionalni organi, taki, da lahko upravičijo tako diskriminacijo.

12 — Glej sodbo Seymour-Smith in Perez (C-167/97, EU:C:1999:60, točka 62 in navedena sodna praksa).

13 — Iz stališč, ki jih je INSS ustno podala na obravnavi, izhaja, da podatki iz obdobja, v katerem je nastal ključni dogodek, niso dostopni.

14 — Glej sodbo Seymour-Smith in Perez (EU:C:1999:60, točka 59).

*C – Upravičenost*

69. Sodišče državam članicam pri izbiri ukrepov za uresničevanje ciljev socialne politike in politike zaposlovanja priznava široko polje proste presoje. Zato morajo v primeru sprejetja domnevno diskriminatornega predpisa dokazati, da ga je mogoče utemeljiti z objektivnimi dejavniki, ki niso nikakor povezani z diskriminacijo na podlagi spola. [15]

70. Države članice morajo dokazati tudi, da je zadevni predpis v skladu z legitimnim ciljem njihove socialne politike. Poleg tega morajo dokazati, da so v ta namen izbrana sredstva primerna za uresničitev tega cilja ter da je njihovo izvajanje dosledno in sistematično. [16]

71. Španska vlada v tej zadevi trdi, da se želi z zadevnim predpisom v skladu s členom 41 španske ustave zagotoviti pravičen, uravnotežen in solidaren javni pokojninski sistem, ki hkrati zagotavlja finančno vzdržnost in uravnoteženost sistema socialne varnosti.

72. Kot je pred predložitvenim sodiščem trdil INSS, se španska vlada opira na prispevni značaj sistema in nujnost spoštovanja načela sorazmernosti. Tako naj zaščita, zagotovljena s tem sistemom, nikdar ne bi mogla preseči vanj predhodno vplačanega prispevka, saj naj bi zadevne osebe prejele pokojnino, sorazmerno njihovim prispevkom v ta sistem. To načelo naj bi bilo torej podlaga za upravičeno razliko med zneskom pokojnine, ki pripada delavcu, zaposlenemu s polnim delovnim časom, in pokojnino, ki je priznana delavcu, zaposlenemu s krajšim delovnim časom.

73. Prav tako morajo v skladu s tem načelom pristojni organi upoštevati obdobja, v katerih je zadevna oseba prekinila vplačevanje prispevkov takoj po prenehanju zaposlitve s krajšim delovnim časom. Španska vlada tako meni, da spoštovanje načela sorazmernosti – od trenutka, ko zadevna oseba vplača prispevek, ki je sorazmeren z delovnim časom in ki ustreza obdobju poklicne dejavnosti s krajšim delovnim časom – zahteva, da pristojni organi pri uporabi korekcijskega mehanizma upoštevajo prispevek, ki ga je ta vplačala, če obveznost vplačevanja prispevkov ni bila prekinjena.

74. Menim, da iz istih razlogov, kot jih je navedlo predložitveno sodišče, ti razlogi ne upravičujejo posredne diskriminacije zadevne osebe.

75. Iz predložitvene odločbe je namreč razvidno, da je L. Cachaldora Fernández v sistem socialne varnosti vplačevala prispevke od 15. septembra 1971 do 25. aprila 2010, torej skupno 5523 dni, ko je opravljala poklicno dejavnost s polnim delovnim časom, z izjemo naslednjih obdobij: od 1. septembra 1998 do 28. februarja 1999, nato od 1. marca 1999 do 23. marca 2001, in nazadnje od 24. marca 2001 do 23. januarja 2002. L. Cachaldora Fernández je, kot je ugotovilo predložitveno sodišče, delala s krajšim delovnim časom 3 leta in 10 mesecev, kar predstavlja majhen del njene približno 39 let dolge poklicne kariere.

76. Posledica zadevne določbe je, da se je obdobje, v katerem je prekinila vplačevanje prispevkov v sistem socialne varnosti, upoštevalo pri izračunu njene invalidske pokojnine, in sicer na podlagi najnižjih osnov za prispevke, znižanih za eno osmino, čeprav je v zelo dolgem obdobju svoje poklicne kariere opravljala delo s polnim delovnim časom in je torej v sistem socialne varnosti vplačevala prispevke kot delavka, zaposlena s polnim delovnim časom.

77. Čeprav španska vlada v stališčih trdi, da takšen način omogoča neposredno uskladitev višine pokojnine z višino prispevka, ki ga je vplačeval delavec, nasprotno menim, da tak način vodi tega, da se izračun pokojnine zaradi trajne invalidnosti opravi na podlagi prispevkov, vplačanih v „trenutku X“ v poklicni karieri zadevne osebe, ki ni nujno odraz višine vplačanih prispevkov.

15 — Glej zlasti sodbi Elbal Moreno (EU:C:2012:746, točka 32) in Brachner (C-123/10, EU:C:2011:675, točke od 70 do 74 in navedena sodna praksa).

16 — Sodba Brachner (EU:C:2011:675, točka 71 in navedena sodna praksa).

78. Zato se mi zdi, da je v takih okoliščinah, kakršne so te v postopku v glavni stvari, posledica takega načina izračuna znižanje višine prejemkov iz naslova pokojnine zaradi trajne invalidnosti, ki je nesorazmerno glede na prispevke, ki jih je zadevna oseba vplačala v času njene poklicne kariere, in torej ni utemeljena z objektivnim dejavnikom, izhajajočim iz prispevnega značaja sistema socialne varnosti in obveznega spoštovanja načela sorazmernosti.

79. Na podlagi navedenega menim, da je treba člen 4(1) Direktive 79/7 razlagati tako, da nasprotuje ureditvi, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, kolikor ta – kar zadeva delavce, ki so v obdobju tik pred prekinitvijo vplačevanja prispevkov za socialno varnost delali s krajšim delovnim časom – vodi do znižanja višine prejemkov iz naslova pokojnine zaradi trajne invalidnosti.

## V – **Predlog**

80. Na podlagi vseh zgornjih ugotovitev Sodišču predlagam, naj na vprašanje za predhodno odločanje Tribunal Superior de Justicia de Galicia odgovori:

Člen 4(1) Direktive Sveta 79/7/EGS z dne 19. decembra 1978 o postopnem izvrševanju načela enakega obravnavanja moških in žensk v zadevah socialne varnosti je treba razlagati tako, da nasprotuje ureditvi, kakršna je ta iz postopka v glavni stvari, če ta – kar zadeva delavce, ki so v obdobju tik pred prekinitvijo vplačevanja prispevkov za socialno varnost delali s krajšim delovnim časom – vodi do znižanja višine prejemkov iz naslova pokojnine zaradi trajne invalidnosti.